

Sygn. akt II CZ 141/16

POSTANOWIENIE

Dnia 19 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa R. M.

przeciwko Powszechnej Kasie Oszczędności Bank Polski Spółce Akcyjnej
z siedzibą w W.

o oznaczenie nowego sposobu wykonania zobowiązania pieniężnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 19 stycznia 2017 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 31 sierpnia 2016 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny w [...] odrzucił skargę kasacyjną powoda na skutek nieuiszczenia opłaty od apelacji.

Z uzasadnienia postanowienia wynika, że pełnomocnik powoda zarządzeniem, doręczonym mu dnia 2 sierpnia 2016 r., został wezwany do uiszczenia 84 600 zł opłaty od skargi kasacyjnej w terminie 7 dni pod rygorem jej odrzucenia. Termin do uiszczenia opłaty upłynął jednak bezskutecznie. Zdaniem przewodniczącego zamieszczony w skardze kasacyjnej wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych podlegał zwrotowi, powołanie się adwokata na oświadczenie powoda o stanie rodzinnym, majątku i dochodach z kwietnia 2016 r., nieodzwierciedlające aktualnej sytuacji ubiegającego się zwolnienie od kosztów sądowych, jest bowiem bezskuteczne. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd wskazał art. 398⁶ § 2 w związku z art. 130 § 1 k.p.c.

W zażaleniu pełnomocnik powoda zarzucił wydanie postanowienia z naruszenie art. 398⁶ § 2 w związku z art. 130 § 1 k.p.c., zażądał także rozpoznania na podstawie art. 380 k.p.c. zarządzenia o zwrocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, wydanego – jego zdaniem – z naruszeniem art. 102 ust. 4 ustawy z dnia 28 sierpnia 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U z 2016 r., poz. 623 – dalej: „u.k.s.c.”). W konkluzji zażalenia wniósł „o zmianę zaskarżonego postanowienia przez jego uchylenie i przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z wnioskiem powoda o zwolnienie od kosztów sądowych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozstrzygające znaczenie dla oceny zasadności zażalenia ma rozpoznanie – na podstawie art. 380 k.p.c. – zarzutu, że zamieszczony w skardze kasacyjnej wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych został zwrócony z naruszeniem art. 102 ust. 4 u.k.s.c.

Zgodnie z art. 102 ust. 1 u.k.s.c. zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być – w myśl art. 102 ust. 2 u.k.s.c. – dołączone oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów. Oświadczenie sporządza się według ustalonego wzoru. Jeżeli oświadczenie nie zostało złożone albo nie zawiera wszystkich wymaganych danych, stosuje się art. 130 k.p.c. Jednakże zgodnie z art. 102 ust. 4 u.k.s.c. wniosek o zwolnienie od kosztów strony reprezentowanej przez adwokata lub radcę prawnego złożony bez dołączenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 2 przytoczonego przepisu, przewodniczący zwraca bez wzywania o uzupełnienie braków formalnych wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

Złożenie przez stronę określonego w przytoczonym wyżej przepisie oświadczenia jest – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 16 listopada 2012 r., III CZ 81/12 (nie pub.) – zarówno wymaganiem formalnym wniosku o zwolnienie od kosztów jak i konieczną przesłanką jego uwzględnienia. Jest też wskazanym przez ustawodawcę środkiem dowodowym, za pomocą którego strona ma wykazać zasadność wniosku o zwolnienie od kosztów. Zgodnie z art. 102 u.k.s.c., musi to być oświadczenie złożone osobiście przez stronę ubiegającą się o zwolnienie od kosztów, a nie przez jej pełnomocnika procesowego w jej imieniu. Złożenie oświadczenia „według określonego wzorca” nie oznacza jednak konieczności sporządzenia pisma procesowego na urzędowym formularzu, dlatego do oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku i dochodach nie ma zastosowania art. 130¹ k.p.c. Oświadczenie to powinno natomiast zawierać wszystkie dane wymagane według art. 102 ust. 2 oraz informacje określone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie określenia wzoru oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby fizycznej ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym (Dz. U. Nr 27, poz. 200), jednak nie musi być złożone na urzędowym druku oświadczenia, którego wzór stanowi załącznik do tego rozporządzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2007 r. I PZ 30/06, OSNP 2008/5-6/73).

Obowiązkiem pełnomocnika powoda w rozpoznawanej sprawie było zatem dołączenie do zawartego w skardze kasacyjnej wniosku o zwolnienie od kosztów

sądowych oświadczenia złożonego osobiście przez powoda o jego stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Oświadczenia tego nie mogło zastąpić zamieszczone w uzasadnieniu zawartego w skardze kasacyjnej z dnia 7 lipca 2016 r. wniosku o zwolnienie powoda od kosztów sądowych, odwołanie się pełnomocnika procesowego do znajdujących się w aktach sprawy dokumentów, zwłaszcza oświadczenia powoda z kwietnia 2016 r. o jego stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, złożonego w związku z wnioskiem o ustanowienie adwokata z urzędu, i stwierdzenie pełnomocnika, że zawarte w tym oświadczeniu dane są aktualne. Oświadczenie to dotyczyło bowiem sytuacji sprzed kilku miesięcy, a więc nie stanowiło dowodu, że powód również w chwili złożenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, zawartego w skardze kasacyjnej, nie jest w stanie ich ponieść, stwierdzenie zaś pełnomocnika, że stan wynikający z oświadczenia powoda z kwietnia 2016 r. jest aktualny nie mogło być uznane za wystarczające i miarodajne ze względu na przyjęte przez ustawodawcę wymaganie osobistego złożenia przez ubiegającego się o zwolnienie od kosztów sądowych stosownego oświadczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2006 r., V CZ 65/06, nie publ., i z dnia 16 listopada 2012 r., III CZ 81/12).

Mając na względzie powyższe, zawarty w skardze kasacyjnej wniosek o zwolnienie powoda od kosztów sądowych, złożony przez profesjonalnego pełnomocnika, podlegał – wobec niedołączenia do niego oświadczenia, o którym mowa w art. 102 ust. 2 u.k.s.c. – zwrotowi na podstawie art. 102 ust. 4 u.k.s.c. Zarzut wydania zakwestionowanego zarządzenia z naruszeniem tego przepisu należało więc uznać za nieuzasadniony. W konsekwencji chybiony jest także zarzut wydania zaskarżonego postanowienia z naruszeniem art. 398⁶ § 2 w związku z art. 130 § 1 k.p.c.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.)

aj

kc

